

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 5/2017-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. januára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Stanislavom Jakubčíkom, Advokátska kancelária, Kutlíkova 17, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 657/2015-49 z 19. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 657/2015-49 z 19. mája 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) návrh na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom narodeným v [REDACTED] vo Veľkej Británii (syn [REDACTED], [REDACTED], ktorý má slovenské a britské občianstvo, a dcéra [REDACTED], [REDACTED], ktorá má britské občianstvo aj slovenské občianstvo). Sťažovateľka je slovenskou štátnou občiankou a jej manžel je štátnym občanom Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Posledným spoločným bydliskom sťažovateľky a jej manžela, ako aj ich maloletých detí je na adrese [REDACTED], Dubai, Spojené Arabské Emiráty.

2.1 Okresný súd uznesením sp. zn. 3 P 62/2015 zo 14. októbra 2015 konanie začaté na návrh sťažovateľky zastavil a vyhlásil, že nemá právomoc vo veci konať. Uvedené rozhodnutie okresného súdu bolo potvrdené v odvolacom konaní napadnutým uznesením krajského súdu. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol:

«Ako prvoradé odvolací súd konštatuje, že sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa o povinnosti súdu v každom štádiu konania skúmať, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci v zmysle § 103 O.s.p. Jeho záver vyslovený v písomnom vyhotovení napadnutého uznesenia, ktorým zastavil konanie o návrhu na rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, založený na nedostatku súdnej právomoci v zmysle článkov Nariadenia Brusel IIa a obvyklom pobyte maloletých detí mimo územia členských štátov EÚ, vyhodnotil za vecne správny.

Z obsahu spisu vyplynulo, že návrhom doručeným Okresnému súde Bratislava I dňa 03.07.2015 sa navrhovateľka domáhala rozvodu manželstva s odporcom a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. V návrhu navrhovateľka uviedla, že manželstvo s odporcom uzavrela dňa 19.08.2006 v [REDACTED]. Navrhovateľka je slovenskou štátnou občiankou a odporca je štátnym občanom Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Počas manželstva sa im narodili

dve deti: syn [REDACTED], [REDACTED] a dcéra [REDACTED], [REDACTED]. Posledným spoločným bydliskom účastníkov bola adresa: [REDACTED] [REDACTED] Dubaj, Spojené Arabské emiráty. Podľa vyjadrenia navrhovateľky v návrhu, manželstvo s odporcom uzavrela po štvorročnej známosti. Zoznámili sa v Gambii, Západnej Afrike v septembri roku 2002, kde obaja pracovali. Na konci pobytu v Gambii sa odporca vrátil do Veľkej Británie a navrhovateľka späť na Slovensko. V decembri 2003 sa odporca presťahoval do Bratislavy, kde spolu s navrhovateľkou žili do augusta 2006, kedy sa kvôli práci navrhovateľky presťahovali do Ruska. Počas štyroch rokoch strávených v Rusku, kde navrhovateľka pracovala pre [REDACTED], bola jedinou živiteľkou rodiny, nakoľko odporca nepracoval. Na podnet odporcu sa účastníci presťahovali do Veľkej Británie, kde sa im narodila dcéra [REDACTED]. V júli 2014 sa účastníci presťahovali do Dubaja, kde navrhovateľka získala prácu. Podľa vyjadrenia navrhovateľky s odporcom žijú na spoločnej adrese, ale nevedú spoločnú domácnosť. Odporca býva s navrhovateľkou len z dôvodu, že si vzhľadom na jeho nezamestnanosť nemôže dovoliť platiť vlastné ubytovanie. Navrhovateľka poukázala na skutočnosť, že odporca mal od 07.06.2015 nastúpiť do novej práce, konkrétne do realitnej kancelárie. Navrhovateľka ďalej uviedla, že odporca sa jej vyhrážal trvalým odvozom detí do Veľkej Británie. V čase podania návrhu na začatie konania na Okresný súd Bratislava I dňa 03.07.2015 sa maloleté deti nachádzali na Slovensku, pri svojich starých rodičoch v [REDACTED], kde prileteli spoločne s matkou leteckou spoločnosťou [REDACTED] dňa 01.07.2015. V súčasnosti maloleté deti, navrhovateľka i odporca žijú v Dubaji, maloleté deti od augusta 2014 až po súčasnosť navštevujú školské zariadenie v Dubaji, SAE. Z obsahu návrhu na začatie konania vyplynuli nasledovné pobyty maloletých detí: [REDACTED]: - november 2008 až január 2010 - Ruská federácia; január 2010 až máj 2010 - [REDACTED], SR; jún 2010 až máj 2014 - [REDACTED] Veľká Británia (od r. 2012 návšteva slovenskej školy v [REDACTED] - každé dva týždne); máj 2014 až júl 2014 - [REDACTED], SR; august 2014 až po súčasnosť Dubaj, SAE; [REDACTED]: - január 2011 až máj 2014 - [REDACTED], Veľká Británia (od r. 2012 návšteva slovenskej školy v [REDACTED] - každé dva týždne); máj 2014 až júl 2014 - [REDACTED], SR; august 2014 až po súčasnosť Dubaj, SAE.

Vzhľadom na vyššie uvedené, odvolací súd mal za nepochybné, že v danom prípade navrhovateľka nemala obvyklý pobyt na území SR najmenej 6 mesiacov bezprostredne pred podaním návrhu, tento obvyklý pobyt na území SR nemal ani odporca a spoločným bydliskom manželov bol Dubaj, SAE a preto nebolo možné založenie právomoci si slovenského súdu v zmysle čl. 3 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa. Nakoniec túto skutočnosť nepoprela ani navrhovateľka v podanom odvolaní, ktorá svoj názor o trvaní právomoci slovenských súdov na konanie o rozvod opierala o skutočnosť, že v zmysle čl. 3 - 5 Nariadenia Brusel IIa by si túto právomoc nemohli založiť ani súdy vo Veľkej Británii. Preto slovenské súdy v zmysle čl. 7 Nariadenia Brusel IIa mali subsidiárne použiť ZMPSaP a právomoc si založiť. V spojitosti s právomocou na konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností navrhovateľka uviedla, že nebolo možné určiť obvyklý pobyt maloletých detí a preto súd prvého stupňa nemal posudzovať len čl. 8, ale aj čl. 12 Nariadenia Brusel IIa a založiť si aj v tejto veci právomoc

Možno preto uzavrieť, že v prejednávanom prípade je otázka existencie, resp. neexistencie právomoci slovenského súdu o návrhu na rozvod manželstva spojená bezpodmienečne s aplikáciou čl. 7 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa a právomoci slovenského súdu o návrhu na úpravu výkonu rodičovských práv a povinností spojená s aplikáciou čl. 12 Nariadenia Brusel IIa. Odvolací súd sa preto zaoberal skutočnosťami, ktoré ako rozhodujúce pre trvanie právomoci stanovujú predmetné články Nariadenia Brusel IIa.

Článok 7 Nariadenia Brusel IIa upravuje zostatkovú právomoc, kedy za splnenia dvoch kumulatívnych podmienok je možné aplikovať vnútroštátne predpisy o právomoci vo veci konať (v SR je takýmto vnútroštátnym predpisom zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom). Týmito podmienkami je neexistencia prekážky podľa čl. 6 Nariadenia Brusel IIa a nemožnosť založenia si právomoci na konanie o rozvod žiadnym súdom z členských štátov EÚ podľa čl. 3 - 5 Nariadenia Brusel IIa. Ako už bolo vyššie uvedené, v prejednávanom prípade bola nemožnosť založenia si právomoci slovenským súdom na konanie o rozvod podľa čl. 3 - 5 Nariadenia Brusel IIa zrejmá. Preto bolo potrebné skúmať čl. 6 Nariadenia Brusel IIa, ktorý stanovuje výlučnú povahu súdnej právomoci, podľa toho, či odporca má obvyklý pobyt na území členského štátu EÚ alebo v prípade Veľkej Británie a Írska má svoj „domicil“ na území jedného z týchto členských

štátov. Keďže v danom prípade je odporca štátny občan Veľkej Británie, pre posúdenie súdnej právomoci bolo nevyhnutné určiť jeho domicil.

V tejto spojitosti odvolací súd udáva, že domicil je inštitút, ktorý má svoje korene v právnych poriadkoch založených na zvykovom práve (common law) a keďže určité členské štáty EÚ medzi krajiny s takýmto právnym poriadkom patria, nariadenie Brusel IIa túto skutočnosť reflektuje, tým, že v článkoch, ktoré upravujú právomoc súdu na konanie o rozvod, rozluku a anulovanie manželstva, s týmto inštitútom operuje. Na druhej strane, v článkoch, ktoré upravujú právomoc vo veciach rodičovských práv a povinností, Nariadenie Brusel IIa vychádza z obvyklého pobytu dieťaťa. Treba mať na zreteli, že pojmy obvyklý pobyt a domicil treba dôsledne rozlišovať a keďže neexistujú ich legálne definície, tak pomôckou pri objasnení pojmu obvyklý pobyt je judikatúra Súdneho dvora EÚ. Pri pojme domicil samotné Nariadenie Brusel IIa výslovne uvádza, že Nariadenie Brusel IIa používa pojem domicil v rovnakom význame, aký má v právnych poriadkoch Veľkej Británie a Írska (čl. 3 ods. 2 Nariadenia Brusel IIa). Pojem domicil (pobyt) by sa dal analogicky prirovnáť k trvalému pobytu podľa slovenských právnych predpisov a dalo by sa zhrnúť, že osoba môže mať trvalý pobyt podľa Registra obyvateľov SR nahlásený na takom mieste, na ktorom sa nezdržiava a teda obvyklý pobyt má niekde inde. Obdobne je to i s domicilom, s tým, že právny poriadok Veľkej Británie a Írska rozlišuje dva hlavné typy domicilov - domicil pôvodu (domicil of origin) a domicil výberu (domicil of choice). Domicil pôvodu je osobe pridelený pri jej narodení a je zhodný s domicilom otca dieťaťa v čase narodenia dieťaťa v prípade, ak ide o legitímne dieťa. V prípade nelegitímneho dieťaťa, alebo ak je otec dieťaťa v čase narodenia dieťaťa mŕtvy, domicil dieťaťa je zhodný s domicilom matky dieťaťa. Toto pravidlo platí, kým dieťa nedovŕši 16. rok života. Pre deti vo veku nad 16 rokov platí i naďalej domicil pôvodu, pokiaľ neprijmú zvolený domicil. Na to, aby mohli prijať zvolený domicil, musia mať miesto bydliska v príslušnej jurisdikcii a zamýšľať zotrvať v tomto mieste bydliska dobu neurčitú, resp. natrvalo. Ak niektorý z týchto prvkov prestane existovať, prestane platiť i zvolený domicil a platí domicil pôvodu.

Vzhľadom na skutočnosť, že odporca sám navrhovateľke prejavil svoj zámer nezotrvať v Dubaji, ale zamýšľal sa vrátiť do Veľkej Británie, tak nebolo možné ustáliť, že by v Dubaji nadobudol svoj domicil (domicil of choice), ale stále platí jeho domicil pôvodu

(domicil of origin) vo Veľkej Británii, a to aj napriek skutočnosti, že v Dubaji má svoj obvyklý pobyt.

V súvislosti s uvedeným, odvolací súd udáva, že sa s výtkou navrhovateľky, ktorou oponovala, že slovenský súd má právomoc vo veci konať v zmysle článku 7 Nariadenia Brusel IIa v spojení s ust. § 38 ods. 1 ZMPSaP, nestotožnil. S prihliadnutím na domicil odporcu vo Veľkej Británii, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že ho nemožno na území SR žalovať v súlade s čl. 3, 4, 5 Nariadenia Brusel IIa, možno uzavrieť, že prvostupňový súd postupoval správne pri ustálení nedostatku svojej právomoci na konanie o rozvod, nakoľko tieto skutočnosti tvoria prekážku pre založenie si zostatkovej právomoci slovenským súdom v zmysle čl. 7 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa. Odvolací súd taktiež neprihliadol na námietku matky, ktorou oponovala, že ak by slovenské súdy ustálili, že nemajú právomoc vo veci konať, tak túto právomoc by nemali ani anglické súdy. Má totiž za to, že ak by navrhovateľka podala návrh na rozvod na anglický súd, tak by neexistovala prekážka podľa čl. 6 Nariadenia Brusel IIa a anglický súd by postupoval podľa vlastných predpisov o medzinárodnom práve súkromnom (na základe čl. 7 Nariadenia Brusel IIa v spojení so zákonom Domicile and Matrimonial Proceedings Act 1973), kedy anglický súd má právomoc konať o rozvod, ak ktorákoľvek zo strán má domicil vo Veľkej Británii.

Pokiaľ ide o otázku právomoci vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode, odvolací súd konštatuje, že založenie právomoci slovenských súdov by prichádzalo do úvahy jedine podľa čl. 12 ods. 1 Nariadenia Brusel IIa, a to len za podmienky, ak by slovenský súd mal právomoc konať o návrhu na rozvod. Aplikácia čl. 12 ods. 3 Nariadenia Brusel IIa v danom prípade taktiež nebola možná, keďže predmetný článok sa vzťahuje na iné konanie v oblasti rodičovských práv a povinností a nie na konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností. Nakoľko slovenský súd si nemohol založiť právomoc podľa čl. 8 až čl. 13 Nariadenia Brusel IIa, tak v zmysle zostatkovej právomoci čl. 14 Nariadenia Brusel IIa skúmal svoju právomoc podľa ustanovení vnútroštátneho zákona, ktorým je ZMPSaP.

V zmysle § 39 ods. 1 ZMPSaP právomoc slovenských súdov vo veciach starostlivosti o maloletých je daná, ak má maloletý na území Slovenskej republiky svoj obvyklý pobyt alebo jeho obvyklý pobyt nemožno určiť. Teda pre účely skúmania právomoci súdu

vo veciach rodičovských práv a povinností malo význam ustálenie obvyklého pobytu maloletých detí. Keďže jeho definícia nie je nikde obsiahnutá, súd pri posúdení otázky, či má osoba obvyklý pobyt na území určitého štátu, musí zobrať do úvahy všetky relevantné skutočnosti konkrétneho prípadu. Pre koncept obvyklého pobytu je totiž typickým jeho objektívny charakter. Podstatným je, kde sa osoba fakticky prevažne zdržiava a kde je ťažisko jej každodenného života, ako aj úmysel osoby zdržiavať sa na nejakom mieste. V tomto smere je teda významná najmä skutočnosť, kde sa osoba zdržuje, kde pracuje, študuje a pod. Pri posudzovaní obvyklého pobytu dieťaťa je navyše potrebné vziať do úvahy v závislosti od veku dieťaťa aj skutočnosť, kde je obvyklý pobyt osoby, ktorá sa stará o dieťa, kde dieťa navštevuje školské zariadenie a pod. Zároveň nemožno pri posudzovaní obvyklého pobytu opomenúť ani cieľ, ktorý prijatie tohto pojmu ako kritéria určujúceho právomoc súdov sledovalo. Týmto cieľom bola predovšetkým snaha o aplikáciu kritéria, ktoré je voči dotknutej osobe najspravodlivejšie a ktoré zabezpečuje, aby o veci týkajúcej sa určitej osoby konal súd štátu, ktorý je k danej osobe „najbližší“.

Nakoľko v súčasnosti je väčšina života maloletých detí sústredená v Dubaji, SAE, nemožno vyvodiť záver o obvyklom pobyte maloletých detí na území SR, resp. o nemožnosti určenia obvyklého pobytu maloletých detí. V tejto súvislosti sa odvolací súd stotožnil s názorom prvostupňového súdu o obvyklom pobyte maloletých detí mimo územia EÚ a dodáva, že samotná skutočnosť o prítomnosti maloletých detí na území SR v čase podania návrhu na rozvod a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností nezakladá sama o sebe obvyklý pobyt maloletých detí na tomto území. Tu treba prihliadať na ďalšie skutočnosti, ako je reálne zdržovanie sa maloletých na území Dubaja, kde návštevou školy si denno - denne nielen prehlbujú, ale aj vytvárajú nové sociálne väzby na rovesníkov, učiteľov, vychovávateľov. Námietky navrhovateľky, ktorá v spojitosti s obvyklým pobytom maloletých detí poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave, ktorý ako odvolací súd v obdobnom prípade rozhodol, že v závislosti od okolností konkrétneho prípadu, nemožno vylúčiť, že dieťa nadobudne obvyklý pobyt v členskom štáte dňom svojho príchodu na územie tohto štátu (uznesenie Krajského súdu v Trnave, pod sp.zn. 25CoP/406/2014), odvolací súd vyhodnotil za nedôvodné, pretože v kontinentálnom systéme práva nie sú súdne rozhodnutia všeobecne právne záväzné pre budúce rozhodnutia súdov a subjekty

práva v obdobných prípadoch. Fakticky sa však súdy pri rozhodovaní spravujú výsledkami rozhodovacej činnosti najmä najvyšších súdov, t.j. judikátmi. Judikáty však nie sú prameňmi práva de iure, ale len de facto.“

Naviac odvolací súd udáva, že pokiaľ prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že slovenskému rozhodnutiu by nemuseli byť priznané účinky na území SAE, tak uvedenou argumentáciou neprejudikoval, či by rozhodnutie bolo uznané alebo nie, ale len poukázal na rozdielnosť právnych poriadkov SR a SAE. Avšak v konečnom dôsledku uvedené nijako neovplyvnilo fakt, že právomoc slovenských súdov v danej veci nebola daná.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.»

3. Sťažovateľka v úvode svojej sťažnosti uviedla, že sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodu, že krajský súd nenapravil pochybenie okresného súdu, ktorý vôbec nevzal v prerokúvanej veci do úvahy subsidiárne použitie zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o MPSaP“), pričom krajský súd v napadnutom uznesení v rozpore s princípom právnej istoty nedostatočne odôvodnil skutkové okolnosti, z ktorých vychádzal pri posudzovaní existencie právomoci slovenského súdu vo veci rozvodu sťažovateľky ako slovenskej občianky, ako aj úpravy výkonu práv a povinností rodičov k maloletým deťom na čas po rozvode, najmä vo vzťahu k zachovaniu pôvodného domicilu (domicil of origin) manžela sťažovateľky – občana Veľkej Británie a Severného Írska.

3.1 Sťažovateľka následne po sumarizácii skutkového stavu a citácii judikatúry ústavného súdu k čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy konštatuje, že rozhodnutia súdov sú podľa jej mienky v príkrom rozpore so zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu jej bol odňatý reálny prístup k slovenskému súdu v citlivej otázke rozvodu a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, keďže dôsledkom odkázania na právomoc iného členského štátu Európskej únie sa sťažovateľka a v konečnom dôsledku aj maloleté deti,

dostali do situácie, keď sťažovateľka ako slovenská občianka nemá inú možnosť ako obrátiť sa výlučne na súdy Veľkej Británie, kde rozvodové konanie a úprava starostlivosti o maloletých prebieha podľa právnych predpisov cudzieho štátu a v zmysle súdnej praxe vo Veľkej Británii nie je vylúčené, že anglický súd by sťažovateľku zaviazal na doživotnú vyživovaciu povinnosť voči jej dlhodobo nezamestnanému manželovi.

4. Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ] a to právo zaručené v čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva zaručené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave, v konaní vedenom pod spisovou značkou 11CoP/657/2015 zo dňa 19.05.2016 porušené bolo.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11CoP/657/2015 zo dňa 19.05.2016 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], primerané finančné zadostučinenie v sume 10.000,- EUR (slovom desaťtisíc EUR), ktoré jej je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd priznáva sťažovateľke [REDAKOVANÉ], rod. [REDAKOVANÉ], náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 363,79 EUR...“

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

7. Predmetom sťažnosti je námietka sťažovateľky spočívajúca v tvrdení, že všeobecné súdy nesprávne rozhodli o nedostatku právomoci na konanie o návrhu sťažovateľky na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom (pričom išlo o vec s cudzím prvkom – manžel sťažovateľky je občan Veľkej Británie), čím mali všeobecné súdy podľa sťažovateľky zasiahnuť do jej procesných ústavných práv a porušiť ústavné princípy vyplývajúce z čl. 1 ods. 1 ústavy.

8. Otázka právomoci súdov konať v zmysle nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“), je súčasťou podmienok konania, ktoré je súd povinný skúmať, a jej nedostatok je dôvodom na zastavenie konania (porov. § 161 Civilného sporového poriadku).

8.1 Určenie súdnej právomoci vo veciach rozvodu manželstva s medzinárodným prvkom upravujú čl. 3 až čl. 7 nariadenia Brusel IIa.

8.2 Článok 3 nariadenia Brusel IIa určuje dve kritériá právomoci súdov členského štátu: obvyklý pobyt a spoločné štátne občianstvo (domicil) oboch manželov.

8.3 Články 4 a 5 nariadenia Brusel IIa upravujú právomoc súdov členského štátu o vzájomnom nároku a o premene rozluky na rozvod. Tieto dva články sú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky prakticky irelevantné (porov. Lysina, P. – Ďuriš, M. – Haťapka, M. a kol. Medzinárodné právo súkromné. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 344, pozn. 701).

8.5 Článok 6 nariadenia Brusel IIa upravuje výlučnú právomoc súdov členského štátu podľa čl. 3, 4, a 5 nariadenia Brusel IIa.

8.6 Článok 7 nariadenia Brusel IIa upravuje zostatkovú právomoc súdov členského štátu.

9. Zo skutkového stavu v sťažovateľkinej veci je zrejmé, že manželia nemali v čase podania sťažovateľkinho návrhu obvyklý pobyt na Slovensku, ale v Dubaji (Spojené Arabské Emiráty). Rovnako je nespochybniteľné, že manželia nemajú spoločné štátne občianstvo (sťažovateľka má štátne občianstvo Slovenskej republiky a manžel sťažovateľky je štátnym občanom Veľkej Británie, resp. má domicil vo Veľkej Británii). Z toho dôvodu je, pokiaľ krajský súd uviedol, že na vec sťažovateľky (návrh na rozvod) nie je možné aplikovať čl. 3 nariadenia Brusel IIa, tento právny názor súladný s dikciou čl. 3 nariadenia

Brusel IIa a nemožno tento postup a právne závery krajského súdu vyslovené v napadnutom uznesení hodnotiť ako ústavne nesúladne.

9.1 Komplikovanejšia je vzťah medzi čl. 6 a čl. 7 nariadenia Brusel IIa a otázka ich aplikovateľnosti vo veci sťažovateľky. Obvyklý pobyt mali manželia v čase podania návrhu sťažovateľky podľa krajského súdu (vychádzajúc zo skutkového stavu) v Dubaji. Tomuto záveru nič nevytvýka ani samotná sťažovateľka. Sťažovateľka sa dožadovala, aby slovenské súdy založili svoju právomoc na základe § 38 ods. 1 zákona o MPSaP v zmysle využitia zostatkovej právomoci podľa čl. 7 nariadenia Brusel IIa. Avšak na základe čl. 6 nariadenia Brusel IIa možno občana členského štátu (v tomto prípade manžela sťažovateľky ako občana Veľkej Británie) žalovať v inom členskom štáte iba na základe právomoci súdov členského štátu podľa čl. 3 až čl. 5 nariadenia Brusel IIa. Ako už ústavný súd poukázal, na vec sťažovateľky nie je možné aplikovať čl. 3 až čl. 5 nariadenia Brusel IIa. Výlučný charakter je v čl. 6 nariadenia Brusel IIa definovaný cez zákaz žalovať občana členského štátu v inom členskom štáte (okrem prípadov spadajúcich pod čl. 3 až čl. 5 nariadenia Brusel IIa). A contrario to znamená, že žalovať občana v jeho vlastnom členskom štáte (teda štáte jeho občianstva/domicilu) je možné a na tento účel možno využiť zostatkovú právomoc tohto štátu. Sťažovateľka by teda mohla návrh na rozvod podať aj vo Veľkej Británii a britský súd by si mohol založiť na skutočnosti, že manžel má domicil (k pojmu domicil v právnom poriadku Veľkej Británie a v systéme common law porov. Mayss, Abia J. Principles of Conflict of Laws. Third Edition. London, Sydney: Cavendish Publishing Limited, 1999, s. 191 a nasl.) vo Veľkej Británii (o čom niet v sťažovateľkinej veci pochyb), a to podľa právnych predpisov Veľkej Británie (k problematike vzťahu čl. 6 a čl. 7 nariadenia Brusel IIa pri obdobných skutkových stavoch porov. Lysina, P. – Ďuriš, M. – Haťapka, M. a kol. Medzinárodné právo súkromné. 2. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2016, s. 345 a 346).

9.2 Obdobné závery vyslovil v napadnutom uznesení aj krajský súd, a preto odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu nemožno považovať za arbitrárne, ale za ústavne udržateľné, logické a vychádzajúce z riadnej aplikácie príslušných právnych noriem nariadenia Brusel IIa a ostatných aplikovateľných právnych predpisov.

9.3 Samozrejme, návrh na úpravu rodičovských práv a povinností k mal. deťom po rozvode znáša osud samotného návrhu na rozvod, a preto krajský súd správne potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu o zastavení konania aj v tejto časti.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2017